

STUDENTS

IZNAK 2 REIZES
MENESI

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Rīgā, Basteja bulv. № 11, dzīv. 15 (ieeja no Valdemāra ielas). Runas stundas: svētdienās no 10—11, pirmdienās no 16—17.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70.

Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par peitirindīgu + 5% sludināj. nodoklis.

Gada abonements: Ls 4.—.

№ 128.

Ceturtdien, 27. oktobrī, 1927.

VI. ak. g.

Komp. **Alfreds Kalniņš**

stud. koļa „Dziesmuvara” diriģ. sakarā ar viņa aizceļošanu uz Ameriku.

Studējošo neapskaužamais stāvoklis.

(Pārrunas kārtībā)

Šogad Universitātē uzņemts atkal vairāk kā tūkstoš studējošo. Viņu skaits jau sniedzas pāri par septiņi tūkstoši cilvēku. Katru gadu tas pieaug. Lai ir atļauts pakāvēties pie mūsu studējošo vairākuma t. i. pie trūcīgo studentu daļas un viņu stāvokļa. Šie studējošie galvenām kārtām nāk no laukiem un no mazturīgo pilsoņu šķiras. Visi viņi pieder pie darba inteligences, kuriem katru sasniegumu dzīvē nākas iekārt soli pa solim vienīgi pašu spēkiem. Nav tiem īpašumu un nodrošinātas eksistences, nedz tagad, nedz arī tuvākā nākotnē. Visu dzīves smagumu un rūpes jau no agras bērnības tiem nākas izbaudīt visā nežēlībā. Neskatoties uz to, viņos ir liela cenšanās un griba studēt... Un taisni šim studējošo daļā vēl ir uzglabājusies tieksme pēc zinības, gara brīvības un skaidras sirdsapziņas —

Ja paprasam, no ka šī trūcīgo studentu daļa domā dzīvot, kur ņemt līdzekļus studijām, tad lielākā daļa nezina uz to atbildēt. Cits domā dabūt skolotāja vietu, cits grib strādāt kā ierēdnis, cits pelnīt ar privāttundām. — Diemžēl nav noslēpums ne tikai mums vecākiem koleģiem, bet arī jauniem, ka studiju gadi ir grūti pūliņu un rūpju gadi, daudz līdzekļu, spēka un enerģijas tie prasa, ja vien apzinīgi un kārtīgi grib savus darbus un studijas veikt. Bet blakus tam ir tik neizdevīgi apstākļi, tik mocošas nabadzības pilna dzīve, peļņas, vakantu vietu un pabalstu trūkums; saimnieciskā krīze atrauj līdzekļus pat turīgākiem lauciniekiem. Bet Rīgā nodarbošanos atrast nevar. Naudas trūkums, grūtā mācīšanās, nenodrošinātā eksistence un neapmierinātība pašam ar sevi — bieži vien satricina jaunus censoņus. — Sliktākā gadījumā tie spiesti pat pārtraukt studijas, vai atkal saslimst, jeb spiesti izbraukt no Rīgas meklēt sev darbu un uzturu. Tāpēc arī mazs procents beidz augstskolu, vai velk studijas pārāk ilgi. Cīņa eksistences dēļ ir pārāk smaga un ne-novēlīga. Tagad pametisim skatu tālāk — nākotnē un jautāsim, kas būs pēc studiju beigšanas, vai studēt maz-

atmaksājas pie mūsu, tā sauktās, „inteligences pārprodukcijas”, par kuru jau daudz ir rakstīts. — Katrs zin, cik daudz upuņu skolas prasa, cik gadus jānosēž uz skolas soliēm, lai sasniegtu augstskolu, bet pašā augstskolā pazūd vēl jaunības 5—6 skaitstākie gadi. Cik enerģijas, pūļu, veselības un līdzekļu tie neprasa! Bez pašu līdzekļiem arī valstij dārgi izmaksā mācošā jaunatne. Pēc statistiskiem datiem redzam, ka katrs pamatskolnieks valstij un pašvaldībām izmaksā Ls. 100. — gadā, katrs vidusskolnieks ap Ls. 150. — gadā, bet students pāri par Ls. 400. — gadā. Tā tad katra pilsoņa izglītība, ja rēķinātu 6 gadi pamatskolā + 4 gadi vidusskolā un + 5 gadi augstskolā valstij un pašvaldībām vien jau izmaksā ap 3.300 latu. Bet paša līdzekļi pa visu šo laiku jau arī būs jāreķina naudā ap 10.000 latu. Tā tad kopā iznāks ap 14.000 latu, un pat vēl vairāk. Tā nauda noguldīta uz % dos bez darba vien jau prāvu sumu, vismaz Ls. 100. — līdz Ls. 120. — mēnesī t. i. dzīves minimums rokā! —

Bet tagad jaunais kandidāts, beidzis augstskolu arī paliek tikai kandidāts uz amatiem un vietām, kuru Latvijā vairs brīvu nav, jo visur liekas jau pilns esam (it īpaši, ja neesi partijās un ja nav onkuļu!), un ja arī labāka gadījumā dabū, — tad nepiemērotu vietīņu ar ļoti niecīgu atalgojumu.

Neskatoties uz to Latvijā pat pusei augstāko ierēdņu no 1. — 7. kategorijai nav augstskolas izglītības! Un specialitātes pavisam netiek ievērotas. Arī vidusskolās Latvijā ap 60% skolotāju ir bez augstskolas izglītības. Bet ja cilvēks ar augstskolas izglītību grib dabūt skolotāja vietu pamatskolā, tad pat to nevar!

Tai pašā laikā cilvēki bez kādas izglītības un prasības, pat profāni „privileģētie” ieņem vairākus amatus un vietas reizā un pelna lielu lielās algas. Pie tādiem apstākļiem mācībās ieguldītais kapitāls negrib vairs rentēties. Paliek pāri vienīgi kailā apziņa, ka tu cilvēks esi studējis!... Kur tad paliek salauztie spēki, pūles, enerģija, ja tāda ir tā atmaksa!

Jau tagad nāk priekšā gadījumi, kur studenti strādā kā vienkārši strādnieki — maisu nesēji, studentes vasarā pelnās kā ganes uz laukiem, bet

Universitātes Padomes 19. okt. sēdē

apstiprināja uz 5 gadiem par jaunāko docentu romāņu filoloģijā Francijas pavalstnieku Mišeli Lonvalu.

Medicīnas fakultātē ievēlēja par privātdocentu pie ādu slimību katedra Dr. med. Jēkabu Šironu. Filoloģijas - filosofijas fakultātes docents P. Dāle aizstāvēs savu disertāciju par tematu „R. Avenarija filosofiski - psiholoģiskie ieskati un viņu kritika” 27. oktobrī plkst. 11-dienā universitātes aulā.

Nolēma mehanikas fakultātes profesoru Denfferu komandēt uz Berlīni „Werkstafftagung” apmeklēšanai. Matemātikas un dabas zinātņu fakultātes privātdocentam Kārlim Abelem piešķīra cand. rer. nat. grādu ar diploma atzīmi „ļoti sekmīgi”.

Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultāti beiguši ar ekonomisko zinātņu kandidāta grādu Roberts Preimanis, bet tiesību zinātņu kandidāta grādu Andrejs Skujskubris, Bernhards Dedzis, Valdis Bite, Leons Raichels, un Kirils Munkevičs.

Filoloģijas-filosofijas fakultāti beiguši: Vera Krapte un Johanna Maarbleichere ar filoloģijas kandidāta grādu, bet ar vēstures kandidāta grādu Elza Bērziņa, dzim. Ekšteine. Par ārlietu ministrijā preses nodaļas pārstāvi no universitātes ievēlēja doc. E. Blesi. Piešķīra zinātnisku komandējumu uz Romu prof. A. Kirchenšteinam, doc. P. Kulitanam, doc. A. Teikmanim un doc. P. Starcam. Zinātniskā nolūkā uz Mincheni komandē medicīnas fakultātes nervu klinikas asistentu ārstu Jāni Vildi uz 3 mēnešiem.

Tā pati fakultāte ievēlējusi komisiju rudenssesijas valsts eksameniem prof. Buduli, prof. Fērmāni, prof. Paukuli, prof. Rubertu un prof. Sņikeru ar dekanu prof. Krimbergu, kā priekšsēdētāju. Ievēlēti med. fak. par štata doc. Dr. Barons, par privātdocentu pārvēlēts Vilde. Mechan. fak. par asistentu ievēlēts A. Delvigs, bet matemātikas - dabas zin. fak. par asist. R. Siksna. A. B.

M. Berthelot piemiņas svinības.

„Ķīmijas karaļa” Marcelin Berthelot 100 g. dzim. dienas piemiņas svinības notika 24. okt. vakarā Nacionālā Operā, piedaloties Valsts prezidentam, valdībai, un dipl. korpusam. Namu pildīja universitātes mācības spēki, studējošā jaunatne un inteligence. Uz estrades novietojās Berthelot komiteja, aiz tās Universitātes koris apvienots ar „Dziesmuvaru.” Svinības atklāja ar uzrunu B. komitejas priekšs. prof. E. Zariņš, kam sekoja Latvijas un Francijas himnas, U. Koļa un „Dziesmuvaras” izpildījuma. Prof. M. Centneršvers

franču val. noskaidroja B. nozīmi neorgan. un fizikālā ķīmijā. Doc. J. Auškāps saistošā un ieinteresējošā runā pakāvējis pie B. nopelniem sintētiskā un lietišķā ķīmijā, kā arī deva paskaidrojumus gaismas bildēm, ar kurām ilustrēja B. dzīvi un darbus. Koncerta programmu izpildīja M. Brechmam-Štengel ar A. Kaktiņu, Universit. koris apvienots ar „Dziesmuvaru” muz. direktora A. Bobkoviča vadībā un prezidiju konv. vīru koris T. Kalniņa vadībā.

Vakars atstāja svinīgu iespaidu.

A. T.

pilsētās strādā par Ls. 20. — Ls. 40 mēnesī. — Vispār studējošiem tiek piegriezta pārāk maza vēriba un cieņa. Nu ja, nav jau vairs tie laiki un tās domas, kā kad Plātons mācīja, ka valsti jāvalda un viņas priekšgalā jābūt gudrākajiem. Tautā pastāv vēl sliktāki uzskati, ka ne tikai augstskolas studenti nekas neesot, bet pat profesoriem neparāda vajadzīgo cieņu, — tie, lūk praktiskā dzīvē nederot. Bet viņu dēlus un meitas tie var mācīt un diplomus parakstīt! — Tāpēc studējošie, būsim apzinīgi un parādīsim, ka mēs esam tomēr kautkas! Pierādīsim, ka šis aprobežoto uzskats ir nepareizs! Nepietiek vairs, ka stāgājam smagu sirdi un nokārtu galvu. Nebūšanām jādara gals! Mācīsimies aizstāvēt savas tiesības!

Paģaidām, pie tag. apstākļiem, gribot negribot, mūsu nesamērīgais studējošo skaits vienā pusē, un dzīves lēnais temps, mazā prasība pēc studējošo darba un nevērība pret tiem — otrā pusē, radīs neizbēgami mums mazās Sveices likteni pirms kapa, t. i. studentus kā eksportpreci uz ārzemēm!

Nenodrošinātais stāvoklis un asā konkurence novedīs bezizejā un emigrācijā. Spēki sāks ruīnēties, dzīves prieks vēl vairāk zudīs, morale grims! Cilvēks tādos brīžos instinkti sāks atdoties dzīves straumei, nedomā par nākotni, nevērtē un beidzot nonāk pie tragisma un bezdibēna malas! Daudzi studējošie sāk pieslieties pārāk krasām politiskām galējībām. Padomājiet tāpēc nopietni par to, visi studējošie, pirms stājaties ar apziņu pie sava darba un nākotnes nodrošināšanas.

Izeja no šāda nepatīkama stāvokļa

pēc manām domām būtu sekoša: 1) mūsu augstskola pārveidojama divās augstākās mācības iestādēs, vienā, kā līdzšinējā — teoretiskā, bet ar ierobežotāku stud. skaitu un stingrākām prasībām pirms un pēc augstskolas, un otrā — tehniskā tipa augstskolā, ar īsāku programmu un stingrāku specialitātes nostādīšanu, kas prasīs mazāk enerģijas, bet reālāk piesliesies dzīves prasībām; 2) nodarbošanās jāizvēlas tāda, lai augstskolu beigušie neviņi ierēdņu status, bet rastu dzīvē paši savai specialitātei piemērotu nodarbošanos, dibinot paši uzņēmumus un saimnieciskus pasākumus. Tas radīs arī lielāku interesi savai profesijai un darbam;

3) prasāms pakāpenisks izglītības cenzs, kas izvedams likumdošanas ceļā;

4) visiem spēkiem jānovērš ekonomiskā krīze. Atjaunojot rūpniecību, uzlabojot lauksaimniecību, attīstot tirdzniecību, rastos mūsu dzīvē lielāks pieprastjums pēc izglītotiem darbiniekiem.

Fricis Junīšs.

Intīmāku universitātes iekšējo dzīvi!

Saviļņodami jūtas mēs radam lielus iekšējos spēku momentus.

Lielākie cilvēces ģeniji savus mūžam paliekošos darbus ir paveikuši zem cēlu jūtu iespaida. Bez cēlām jūtām un ar viņām ciešā sakarā stāvošiem dvēseles pārdzīvojumiem mūsu dzīve būtu par daudz pelēka.

Individa dzīve par tik krāšņāka, cik viņa vairāk skaistu iejūtas brīžu.

Pēckaļa laikā, pa daudzām zemēm un arī pie mums, klejo kailais demokratisma jauneklīs. Ar nicinošu smaidu viņš uzlūko agrākās dzīves jūtu brīžus, bet viņu vietā jaunus nedod. Tāpēc mūsu dzīvē nav vairs tās aizrautības un sirsnības kādu saskatījām agrāk. Visur vienaldzība un dzīves apnikums.

Veidojot mūsu akadēmisko dzīvi jaunās formās, šim momentam jāpieiet ar vajadzīgo uzmanību. Universitātes iekšēja dzīvē jāievirza sirsnīgākas attiecības profesoriem ar studentiem. Atsevišķie gadījumi akadēmiskā darba gaitās jāievirza zināmās intimākās tradīcijās.

Jaunais students pēc juridiskās uzņemšanas universitātē, ar ilgošano gaida to sirsnīgo brīdi, kad viņš ieraudzīs rektoru un dzirdēs viņa apsveikuma runu. Velti nogaidās jauneklīs, iesākas lekcijas un no svīnīgā brīža nekā.

Vai tad universitātē nevarēja ierīkot kādu zvanu, jeb ko citu, ar kuŗu ik gadus mācību sākumā, par godu jauniem studentiem, zvanītu tik reizes, cik gadus veca universitātē.

Šinī brīdī jaunus studentus varētu sapulcināt universitātes priekšā, kur rektors turētu apsveikuma uzrunu. Pēc tam jaunie studenti ar rektoru priekšgalā varētu ieiet universitātē, kur tos sagaidītu vecākie studiju komitēti un organizāciju pārstāvji.

Ari sirsnīgs jāpadara tas moments, kad jaunais inženiers jeb dakters uz visiem laikiem atstāj universitāti. Tagad viņš klusām paņēmis sekretariāta diplomu, neviena nemanīts, šmauc uz māju. Nekādas sirsnības un atvaidināšanās iejūtas.

Semestra beigās, universitāti beigušiem būtu vēlamā nolikt atvaidināšanās dienu. Šeit katras fakultātes dekanam noturētu atvaidināšanās runu, pēc tam sekotu rektora vispārējā runa, diploma pasniegšana un akadēmiskās nozīmes piesprašana. Pēc tam varētu atkal zvanīt tas pats zvans, kuŗš viņus saņēmis, tikai šoreiz viņa sītiņi vēstītu universitātes vecumu ar zināmu gadu pieaugumu, kur katrs saskaitītu tos gadus, kuŗus viņš pavadījis universitātē. Šinī pat laikā varētu ielīmēt universitātes vēstures albumos visu

beigūšo fotografijas. Tie būtu skaisti mirkli, kuŗi jūtās austos līdz pat kapam.

Tagad ar universitātes attiecīgas fakultātes nobeigšanu pārtrūkst arī sakari ar „Alma Mater”. Paliek vienīgā pieeja akadēmiskai dzīvei caur studentu organizācijām, ja skaitās par filistrī kādā no tām, bet tas ir par maz. Vajadzīgas ciešākas saites. Par to der padomāt!

Tāpat doktoru un goda doktoru iecelšanas ceremonija jāpadara sirsnīgāka un intimāka.

Vēl ir daudz mirkļu, kuŗi visi jāietērpj vienkāršās, bet sirsnīgās izteiksmēs. Tāpat studentu attiecībām pret profesoriem ir jābūt ievirzītām solidās un pieklājīgās normās.

Jautājuma labākai atrisināšanai, universitātes administrācijai, jāstājas ciešākos sakaros ar studentu organizācijām.

Pagājušā akadēmiskā gadā, pēc universitātes administrācijas neoficiāla mājiēna korporācijām, pēdējo locekli mēģināja auditorijās ienākušos profesorus saņemt ar kāju švikstināšanu. Lieta ļoti simpātiska, bet ne vienmēr korporāciju locekļi atradās auditorijās, dažbrīd to nebija un tad švikstināšana arī izpalika. Ar to šis teicamais paņēmiens iemantoja gadījuma raksturu, par kuŗu brīnījās profesori un pārējie studenti.

Ir novērots, ka universitātes administrācija sevišķu vērību piegriez vīriešu un sieviešu korporācijām.

Man liekas, ka šāds ceļš ir pārāk šaurs. Intīmo dzīvi universitātē iespējams izveidot un labākus sadarbības rezultātus iegūt, ja universitātes administrācija prātis vajadzīgo uzmanību piegriez visām slēgtām studentu audzināšanas biedrībām.

K. U p e s l e j a.

Starptautiskā studentu konfederācija (C. I. E.)

Starptautiskā studentu konfederācija radās pēckaļa laikā, kad visa intelektuālā pasaule izjuta noteiktu nepieciešamību aizstāvēt savas intereses, ap-

vienoties, radīt un stiprināt vienojošas saites.

C. I. E. (Confederation Internationale des Etudiants), kuŗā ietilpst studentu apvienības vienīgi valsts apjomā, dibināta 1919. g. novembrī Strasburgā, Francijas studentu apvienības gadskārtējā kongresa laikā. Minētā kongressā, kā viesi piedalījās Amerikas, Beļģijas, Anglijas, Grieķijas, Itālijas, Polijas, Rumanijas, Čehoslovākijas un Jugoslavijas studentu pārstāvji, kas arī uzskatāmi par C. I. E. dibinātājiem. Par pilntiesīgiem biedriem uzņēma Beļģijas, Spanijas, Francijas, Luksemburgas, Polijas, Rumanijas un Čehoslovākijas studentu apvienības, bet par biedriem bez balsis tiesībām Amerikas, Anglijas, Danijas, Skotijas, Grieķijas, Holandes, Itālijas, Norveģijas, Šveices, Zviedrijas un Jugoslavijas studentu pārstāvjus, jo pēdējiem vēl nebija studentu valsts apvienības. 1920. gadā šis valstis noorganizēja valsts studentu apvienības, pēc kam 1921. aprīlī Pragā sasauca pirmo starptautisko C. I. E. kongresu. Kongress uzņēma par pilntiesīgiem biedriem Angliju, Daniju, Skotiju, Somiju, Holandi, Norveģiju, Šveici, Zviedriju un Jugoslaviju un par biedri bez balsis tiesībām Ukrainas stud. apvienību.

Izpildu komitejas sēdēs Montpelies (1921. g. novembrī) un padomes sēdēs Hagā (1923. g. janvārī) un Oksfordā (1923. g. septembrī) pārrunāja tuvināšanās un sadarbības jautājumu pasaules kaŗu vedušo valstu studentu starpā, izstrādāja C. I. E. darbības programmu un nodarbojās ar dažādu problēmu atrisināšanu, kas radās starptautiskā studentu kopdarbā.

Pirmos pieci gados C. I. E. izveidoja savas organizācijas pamatus, kā arī organizēja Eiropas un Amerikas valstu studentu apvienības, pabalstot viņu attīstību un radot pilnīgi jaunas. Maz pamazām attīstījās aktīva sadarbība visu C. I. E. biedru starpā, atrada dažādus veidus galveno mērķu sasniegšanai un vispasaules studentu vienības ideja soli pa solim tuvojās savam idealam.

Izcilus notikums C. I. E. darbībā bija otrais kongress Varšavā 1924. g. septembrī. Kongresa sagatavošanas

darbus veica izpildu komiteja 1924. g. aprīlī Parīzē, kam sekoja poļu studentu apvienības spidoši organizētais kongress.

Ar šo kongresu C. I. E. pabeidza iekšējo izveidošanos un pārgāja uz aktīvu darbu.

Pieaugošā darbība un konfederācijas nākotne izsauca nepieciešamību grozīt un papildināt statutus.

Pateicoties pirmos gados iegūtiem piedzīvojumiem, C. I. E. galti noteica savas organizācijas un darbības pamatus.

Varšavas kongress apstiprināja statutus un iekšējās darbības noteikumus galīgā veidā.

Varšavas kongress uzņēma par pilntiesīgiem biedriem Latviju, Igauniju, Ungāriju, Bulgāriju un Turciju, bet par biedriem bez balsstiesībām, Dienvidāfrikā, Jaunzelandi, Ziem-Amerikas Kosmopolitu klubu, Krievijas emigrantu stud. apvienību (Oreso), Georgijas stud. apv.-bu, Hong-Kongas stud. apv.-bu un, beidzot, die Deutsche Studentenschaft.

Uzņemot C. I. E. valstis, kas kaŗojušas pret sabiedrotiem, konfederācija pastiprināja savu neitrālo domu un nopietno gribu radīt plašu apvienību ar vienīgo mērķi tuvināt vispasaules studentu saimi, darboties tai par svētību un stiprināt miera ideju.

Konfederācijā līdz ar to skaitījās 20 valstis par biedriem, kas reprezentēja vairāk kā 500.000 studentus.

Die Deutsche Studentenschaft neuzņēma par pilntiesīgu biedri aiz tā temesla, ka viņa reprezentē vācu tautības studentus dažādās valstīs, bet saskaņā ar statūtiem var uzņemt par pilntiesīgiem biedriem vienīgi studentu apvienības valsts apjoma.

(Turpmāk velt.)

E d g. R e m p e.

Inteligence un atturība.

Lielā modernās dzīves problēma — atturība pamazām gūst arvienu lielāku ievērību arī mūsu zemē. Lēnām aust sabiedriskā atziņa par atturību kā drošu pamatu tautas veselīgai nākotnei. Ši

V. I e l e j a.

Dod jūsma savus vieglos spārnus es dzīves raisījusēs sen,
sirds alkst vēl viena lidojuma
pirms dziļā rēta kapā dzen.
Nekad vairs neplauks sārtas rozes,
vairs neuzliesmos papardzieds —
es gaiši redzu savu taku
un ceļa gais man nava bieds.

A. P e t e r s o n e.

* * *
Es gribu būt tik vienās jūtās.
Sirds maigums saka — labāk labās,
Es būtu mierā, lai vai jaunās,
Bet esmu reizē viņās abās —

* * *
Kā diži mana aizaugam,
Tā aizmirst sāku pamazām
Jau visas dienas nejaukās,
Bet līdz tām — arī laimīgās.

A. Z a p r a u s k a.

Daiļuma liktenis.

Daudz to, kas daiļumu cildina, milē,
Kas gremdējas pašā daiļuma dzīlē
Un citīgi pēta,
Cik īsti tas vērtā.
Bet cik gan ir to, kas zina to saudzēt,
Kā lielu daiļumu radīt un audzēt!

Ko un kā lasīt?

Jau no seniem laikiem cilvēki ir atzinuši grāmatu lielo nozīmi. Grāmatu iespēšanas mākslas izgudrojums savā laikā radīja ievērojamas pārmaiņas.

Grāmatu nozīme mūsu laikos ir vēl vairāk pavairojusies. Viņas sniedz to, ko neviens cits līdzeklis nespēj sniegt. Labas grāmatas ir īstie cilvēku klusie draugi, kuŗi nāk viesos tad, kad mēs tos vēlamies un paliek tik ilgi, cik ilgi mēs to vēlamies.

Darbiem apkrautā dzīvē grāmatām, tomēr, ļaudis nepiegrīz tādu uzmanību, kāda viņām pēc patiesības jāpiegrīz

Ja mēs sev jautāsim, cik grāmatu esam izlasījuši pēdējā gadā, tad būsim spiesti atbildēt, ka esam izlasījuši ļoti maz. Protams, ir daži izņēmumi.

Ja nu lasīšanai ir liela nozīme personīgas papildināšanās ziņā, kāpēc tad ļaudis tomēr maz lasa? Tam par cēloni, kā jau minēju, var būt darbu pārpilnība, kad neatliek brīva brīža lasīšanai. Otrkārt, daži nezin kādas grāmatas izvēlēties. Daži sev neuzstāda noteiktu mērķi lasīšanā, tā tad tiem nav izkopta iekšējā cenšanās pēc grāmatām. Bet citiem tieši trūkst jebkāda interese par grāmatām un par intelektuālām lietām vispārī. Tad vēl ir tādi, kam nav pietiekoši daudz pacietības pie kādas grāmatas nosēdēt. Tie gan iesāk vienu otru mācību vai grāmatu, bet tad tā viņiem drīz apnikst un viņi to atmet.

Mēs varam tālāk jautāt — kāpēc mums grāmatas jālasa? Kāds labums rodas no lasīšanas? Uzskaitīt visus labumus mums te neizdosies. Minēsim dažus no tiem. Ja sev vai citiem gribam atrisināt kādu problēmu vai jautājumu, tad atiecīgas literatūras lasīšana absolūti nepieciešama. Viņa apskaidro mūsu prātu, sniedz vajadzīgos faktus un paskaidrojumus. Ar vārdu sakot, grāmata mums palīdz atrisināt problēmas dzīvē, zinātnē, mākslā un pat reliģijā. Tālāk: katram kultūras cilvēkam jāseko civilizācijas un kultūras attīstības gaitai. Pretējā gadījumā cilvēks paliek neziņā par dzīves progresu. Vispārī atziņš spriedums ir tāds, ka lasīšana vairo mums zināšanas un zināšanas ir spēks, tā tad grāmatas vairo mūsu garīgos un līdz ar tiem mūsu fiziskos spēkus. Labas grāmatas lasot, cilvēks aug un attīstās. Viņš kļūst pilnīgāks.

Isumā resumējot minētos faktorus, varam teikt, ka plānveidīga labu, derīgu grāmatu lasīšana (1) veicina lasītāja garīgo (intelektuālo) spēku augšanu, (2) dod jaunus impulsus un sajūsmu dzīvē un darbā, (3) sniedz zināšanas un (4) līdz ar to atklāj plašākus ga-

riģus apvārkšņus un (5) tura pastāvīgā sakarā ar dzīves kulturu un civilizāciju. Bez visa tā lasīšana veicina labu intelektuālu paradumu — patstāvīgi problēmas uzstādīt un atrisināt.

(Turpmāk velt.)

K. B r a n t s.

Bada gadi.

(Feļetons).

„Posts, trūkums un bēdas”, gaužas zemnieks mazās labības stīrās vērodams, vai no pustukšiem apcirķiem židiņam parāda tiesu mērodams. „Rūsa” noēda labību. Ūtrupnieka āmurs „noklapēja” dažu labu kumeļu vai telēnu. Valsts aizdevums palika pilsēta krodzinieka kabatā. Meita studēja, studēja, bet vīru sev „nepiestudējusi”, atgriezās mājās atpūsties. Pūšas un pūšas, bet kalponēm jāskaita apaļi lati. —

„Valsti sajūtams liels Mozus dēlu trūkums”, liekas, domāja deputātu kungi, noraidīdami tautas ierosinājumu pavalstniecības jautājumā. „Viens latvju kareivis atsver piecus krievus un sakauj trīs vāciešus, bet viens deputāts nevar neko iesākt pret 99”, nopūtās vecais kaŗavīrs un pagrieza Augstajam namam muguru. Zobenu viņam atņēma, balsi viņš atdeva, bet palika arklis. Tā Saeima palika par vienu dižu bārdu nabagāka. — „Latvija, tev trūkst savs Musolini!”, izsauca domās pirmais nacionālists, no Centralcietuma pārsēdzamies Berlīnes virzienā. Tirdzniecības ligums ar Krieviju no mums bālenisus igauņus aizbaidis, bet „pelekaiss kreklis” brāļiem lešiem par „sarkano Latviju” pastāstis.

„Par maz uzņēmu studentus Latvijas Augstskolā, spriež pēdējās klases skolnieks gramatikas mācīdamies. — „Radīsim Preses fakultāti”, atsaucas pāris studentīgi — „Provinces Preses Pārstāvniecības inspektori” sasauca „kongresu”, rikoja „akadēmisko preses balli”, kas palika neballēta, kopā ar neēstām un nesamaksātām vakariņām,

R. L. b-bā. Kas pateiks, vai ieradās kongresā „augstie viesi”, vai notikās „grandiozais” auto korso brauciens un vai uz Siguldu nogāja viņu pasūtītais „ekstra vilciens”? — „Augstskolai būtu jāregulē studējošo skaits: cik liels speciālistu pieprasījums, tik brīvas vietas”, tā taisni pretējo domā nākošais kandidāts, skaita uz pirkstiem vēl palikušās brīvas vietas savā nozarē, vai arī vērtē neakademiķus, kas stāv viņa laimei ceļā. „Pārbaudīt, pazemināt, atlaist!” Parunā ar vienu „onkuli”, paunā ar otru, bet izredzes uz piemērotu darbu vājas.

Progresisti gaužas par vājo iespaidu Studentu padomē, bet uz panākumiem nākošās vēlēšanās arī maz cerību. Pat patreizējo kreiso stāvokli neviens neņem vērā un Kultūras fonda pabalstus araida. Par naudu pat velns dancot, bet mūsu studenti pat balsi negrib novērtēt. „Par šo alus glāzīti” nāve uzņem atļauj „dzīvot mūžīgi”, bet P. K. nav piekukuļojams pat ar mucām. Tā daļa laba skaista krāsa vēl slēpta zem melnās. Pat nodilušais pārvēlcamais sāk protestēt un apakšējā maliņa top arvienu lielāka, lai reiz pasaule redzētu, kas tur par mantu slēpjas. Naudas maks palicis plāns viesus cienājot, bet filistrī sāk atteikties pieņemt draudzības vekseļus. Jā, ar naudas trūkumu ir negals pavisam. Jau sen „konkordieši” lepotos ar spīdošām, krāsainām galvas segām, bet židiņš uz parāda neizdod.

Arī Universitātē ņem vērā patreizējos grūtos apstākļus un pagarina lekciju naudas nomaksas termiņu līdz 25. oktobrim. Tikai par tiem, kam sapni kareivja mētelis un šautene rēgojas, nav ko sūdzēties. Tiem sen jau samaksāts, pat minimāli visi ir kārtībā. Kungs, paldzi arī citiem pārciest šos bada gadus!

K l i b j a n i s.

atziņa manāma jau visās sabiedrības aprindās, kaut arī ļoti bieži vēl vērojama diference starp principiālo atziņu un dzīves faktisko pusi.

Nevar teikt, ka pieaugošās simpatijas atturības domai būtu latvju tautai jauns ieguvums; nupat minētā diference starp vārdiem un darbiem ir neapšaubāma vajības pazīme. Ja acumirkli varam konstatēt zināmus sasniegumus atturības kustībā pēdējā laikā, tad tas nozīmē, ka mēs sakām atgūt tikai to, kas mums kādreiz bijis.

Latvju tauta beidzamā pirmskaņa laikā vēsturē glabā dziļu atzinību toreizējai latvju inteliģencei. Tas bija laikmets, kad latvju tauta gatavojās, krāja spēkus izšķirtošiem notikumiem, kad doma par tautas brīvību tuvojās savam piepildījumam. Kā domāja tad inteliģence? — Patstāvīgu kultūras dzīvi sasniegt varam tikai tad, ja saudzējam un stiprinām mūsu spēkus un vērtības un attīstām tos līdz iespējamai pilnībai. Atturību uzskatīja par nepieciešamu faktoru tautas materiālo un garīgo spēku vairošanai. Un redzam, ka līdz ar to brīvības centieniem attīstās spēcīga atturības kustība. Cik liela vēriba piegriezta atturībai, par to liecina tā laika darbinieku stāsti un vēstures materiāli. Kā strādājušas kulturēlas organizācijas, cik lielu uzmanību veltījusi prese atturības jautājumam. Redzam, ka toreizējā latvju inteliģence pareizi novērtējusi šo lielo jautājumu. Un varam arī droši teikt, ka sāpības un atturības kustībai bijusi liela loma mūsu patstāvības sasniegšanā. Būtu latvji padevušies mūsu toreizējo varas nešēju tieksmei — piedzirdīt mūs, iemidzināt centienus par citādu nākotni, — nebūtu arī latvjiem bijis pietiekoši spēka liktenīgajās dienās. Šinī ziņā mūsu pirms kara inteliģence bijusi sargātājas lomā, viņa ir spējusi būt tālredzīga.

Nevar to teikt par tagadnes inteliģenci; viņa pietiekoši neapzinās savu uzdevumu šinī ziņā. Gribas ticēt, ka tā pārejoša parādība. Tik daudz būtu ko vēlēties no mūsu sabiedriskiem darbiniekiem, pedagogiem, literātiem... Mums jāvaodās no uzskata — dzīvot nākotnei, arvien labākai un skaistākai, un to arī visiem, kas stāv zināmā vadoņu lomā, jāpauž tālāk. Tad zudis ieskatī un vēlēšanās dzīvot acumirklim, aizmirst reiboni tagadni, nākotni, nomet nost no sevis atbildību.

Ja mūsu inteliģence uzlvers vienaldzīgi atturības domu, tad kā pretstats šē nostājas jaunākā paaudze — topošā inteliģence. Latvijas skolās dzīvu atbilstību uzrāda mazo atturībnieku — skolnieku organizācijas „Cerības Pulciņi”. Patlaban Latvija vidusskolās un citās māc. iestādēs ap 220 „C. P.” Pa lielākai daļai pulciņa vadība dalību ņem skolotājs — atturībnieks. Bet daudzos gadījumos skolēni darbojas pilnīgi saviem spēkiem — skolotāja vadītāja trūkuma dēļ. Un palūkoties tuvāk šo jauno censoņu darbā: ar kādu aizrautību un prieku viņi strādā idejas darbu. Kam bijusi laime būt „C. P.” svētkos, tie zinās sajūsmu, kāda lasāma mazo atturībnieku sejas svētku programmu izpildot un — iestājoties — dodot solījumu būt centīgami un priekšzīmīgi skolēnam, turēt augstu atturības ideju, kļūt par krietnu Latvijas pilsoni? Še staro īsts dzīves prieks, un to šī jaunā paaudze grib sevī paturēt neapreibinātu, neaizskartu.

Atturības kustībā jāiziet jaunatnei ar sajūsmu un jāiet roku rokā.

Simpatiski, ka L. U. Studējošo atturības biedrība nodibinājusi sakarus ar „C. P.” un viņu darbību atbalstis. Galveno vērību biedrība piegriezis vidusskolu „C. P.”, no kuriens nāk arī jauni studenti — atturībnieki.

A. Bergmanis.

Studentu padome.

Prezidija sēdes.

Pēdējās prezidija sēdēs radušies vairāki interesanti ierosinājumi. Kā ļoti apsveicams pasākums būtu minams darba birojs. Viņa uzdevums būtu, stājoties kontaktā ar valsts un privātām iestādēm, reģistrēt vakances uz vietām un sagādāt studējošiem darbu. Ideja ir jauka, tikai piedzīvotumi rāda, ka ne visai viegli ir realizējama, jo pie mūsu universitātes jau

ir pastāvējis šāds pasākums, bet neattaisnojis uz viņu liktās cerības, likvidējies. —

Ne mazāk cildinoša ir doma par studentu vasaras kolonijas dibināšanu, kādas pastāv pie ļoti daudzām ārzemju augstskolām. Viņās būtu dota iespēja studentiem pilsētniekiem, par niecīgu maksu gūt atpūtu pēc augstskolas darbiem. Liela nozīme studentu vasaras kolonijām ir pie studentu apmaiņas veicināšanas ar ārzemju universitātēm, caur ko sekmetu ciešāku sakaru nodibināšanos ar ārzemniekiem. —

Prezidijs nāk pie slēdziena, ka pastāvošā sporta komisija nestāv savu uzdevumu augstskolām un strādā pie minētās komisijas aktivitātes attīstīšanas. Jāatrisina vairāki svarīgi jautājumi: Pašu laukums, trenners, vingrošanās telpas u. c.

Pie virtuves tuvākās dienās tiks ierīkots lasāms galds. Atzinība izsakāma stud. atturības biedrībai, kuŗa ziedojuši Ls 500 grāmatām: sakarā ar to ir ierosināta lasītava komisijas dibināšana.

Prezidijs arī piekritis virtuves komisijas lūgumam atļaut sarkot virtuves telpās svētdienās studentiem pēc pusdienas tēju ar deju. Pirmie atraduši studentos lielu piekrišanu, jo galdiņus dabūt nebija iespējams.

Studentu padomes ārlietu birojs saņēmis paziņojumu no C. J. E. par lielu ziemas sporta svētku rīkošanu Itālijas kalnos. Tuvākās ziņas sniegsim vēlāk. —

Firma Šereševski griezušies pie Universitātes ar lūgumu, atļaut izlaist papirosus ar nosaukumu „Students”. Atļaujas došanas gadījumā, minētā firma izmaksās par Jābu studentu namam no 1 miliona papirosu 300 latus.

Trešdien, 26. okt. pl. 16-os virtuves telpās notika pad. prezidija, virtuves komisijas un revīzijas komisijas kopīga apspriede virtuves reorganizācijas lietās.

Ceturtdien, 27. oktobrī pl. 17-os Studentu padomes prezidijs sasauca stipendiantu sapulci — stipendiju lietu apspriešanai.

Piektdien, 28. oktobrī pl. 17-os notiks studentu padomes plenārsēde ar sekošu dienas kārtību:

1. Protokola lasīšana un pieņemšana
2. Prezidija ziņojumi
3. Revīzijas komisija ziņojumi
4. Komisiju ziņojumi
5. Stipendiju lietas
6. Vēlēšanu komisijas vēlēšana
7. Tekošas lietas.

Stud. padomes pr.-js E. Rempe runājs studentu lietās katru dienu no pl. 10-11 padomes birojā.

Māksla.

N. Rimskij - Korsakova „Sadko” Nacionalā opera.

Mums no šī krietni slavenā krievu komponista jau labi ir pazīstamas op. „Maija nakts”, „Cars Saltans” un brīnišķā „Kiteža”. „Sadko” nav dziļi skantgākākais „Rimskij - Korsakova opus's”. „Sadko” vairāk imponē ar muzik. krāsu dažādību un spilgtumu, nekā ar plašu dvēseles cildenumu. Arī mitoloģiskais op. saturs latviešu garam pasvešs. —

„Sadko” melodiju vijņus ar drošu roku noskaņoti izveda dir. E. Kuperš. Īpaši atzīmējamas Ilmeņezera un jūras karaļa pils skati. — Rež. P. Melņikova uzvedums gludens, bet bez izdomas un spilgtuma. Jo veikli izdevies sakombinēt dekorācijas no agrākiem uzdevumiem, izmantots sev. L. Liberts. Visvairāk iepriecina precīzie koŗa dziedājumi P. Jozuusa iestudējumā.

Titullomā N. Vasiļjevs turējās labi, bet dziedājumā vēl arvien trūkst brīva plūduma. Daiļa un melodiska bij A. Benefelde, kā carevna Volchova, smags gaiļa un varens balsi bij J. Niedra kā Jūŗa-okeans. Īpaši jauki bij un skatītāju atsauktību gūst aizjūŗas tirgoņi viesi — Vēŗa, Miķelsons un Stotts. Tiri korekti bij Berzinska, Nicis un Neimanis.

Latvijas konservatorijas instrukcijas audzēkņiem.

1. Konservatorijas audzēkņi padoti šiem visparējiem noteikumiem, kā arī administrācijas rīkojumiem, kuŗi atsevišķā gadījumā tiek uzkārti uz melnā deļa.
2. Audzēkņi nevar atrunāties ar noteikumu nepazīšanu, jeb administratīvo rīkojumu neizlasīšanu.
3. Katram audzēkņim kārtīgi jāapmeklē stundas kā savā speciāl-priekšmetā, tā arī obligatoriskos priekšmetos.
4. Saslimšanas gadījumā audzēkņiem nekavējoši jāziņo administrācijai.
5. Nekārtīga speciālklaŗes apmeklēšana var novest pie nepielaiŗšanas pie eksāmena gada beigās un pat izslēŗšanas no konservatorijas.
6. Nekārtīga obligatorisko priekšmetu klaŗu apmeklēšana, kuŗa noved pie palikšanas uz otru gadu, tiek sodīta ar Ls 20 — piemaksu par katru priekšmetu, pie atkāŗtošanās tiek uzskatīta par iemeslu izslēŗšanai. Konservatorijas pirmgad-

- nieks nekādā gadījumā nav atsvabināms no eksāmena obligatoriskos priekšmetos.
7. Pirmā mācības gadā stipendijas netiek izsnieŗtas.
8. Stipendijas saņēŗšanai nepiecieŗami iegūt speciālos priekšmetos — 4 un katru gadu kārtīgi jānoliek obligatoriskie priekšmeti.
9. Audzēkņis paliekot uz II gadu obligatorisku priekšmetu klaŗē, zaudē stipendiju.
10. Neprecēŗtām audzēkņēm stipendiju saņēŗšanas ziņā priekŗroka.
11. Pāŗejot uz augstāko kursu, nepiecieŗami nolikt II solfedžio.
12. Koru, ansambļa, operas un orķestru klaŗes apmeklēšana ir obligatoriska sakarā ar administrācijas rīkojumu.
13. Audzēkņiem stingri aizliegts uzstāties atklāti, publicēŗt muzikālus un literāriskus darbus bez viņu speciālas klaŗes vadītāja un administrācijas atļaujas, katram atsevišķam gadījumam.

Kas bija komponists Alfreds Kalniņš studentiem-ēŗ „Dziesmuvarā”?

Sakarā ar komponista Alfreda Kalniņa pāŗceŗšanos uz Ameriku, rodas nepiecieŗamība atzīmēŗ tās saites, kuŗas divus pēdējos gadus saistīja mūs studentus ar viņu.

Lai gan mazs, salīdzinot ar visu studējošo saimi, bija tas pulciņš, kuŗā tieŗi darbojās Alfreds Kalniņš, tad visam tam tomēŗ ir daudz plaŗāka nozīme.

Patreizējā pēckaŗa laikmetā, kad mēs samierināties ar visāda veida dzīves trūkumiem un pat uzskatām par neprāŗtīgu cīnīties pret tiem, tad retums ir tādi ļaudis, kuŗus nav skāŗušas mūsu valsts tapšanas laikmeta pavasara salnas un joprojām piŗni ticības un mīlestības kalpo vienīgi savas sirds balss augstākiem ideāliem. Kā tādu cilvēku mēs studenti „Dziesmuvarā” mācījāties pazīŗt Alfredu Kalniņu.

Vismūsu kopējais darbs no pirmās dienas sākot bija pildīts vienīgi lab-

kiem un cēŗākiem nodomiem. Laimīgi bijām, kuŗiem bija dota iespēja dalīties šāŗ darbā — ar ilgoŗanos gaidījām šos brīŗus, un kā lai tas būtu savādāki, kur valdīja pašuzpūŗēŗšanās, sajūsma un centība.

Alfreds Kalniņš nedarbojās „Dziesmuvarā” vienīgi kā diriŗents — tehnisks spēks, bet arī kā audzinātājs — mēs nevarējām būt nolaidīgi, pavīŗši, neapziņīgi un ļauni, jo tāds nebija Alfreds Kalniņš.

Jāpateicas liktenim, ka zem šī labvēlīgā iespaida mēs esam bijuŗi ilgāku laika sprīdi un tagad, neskatoties uz zaudējumu Alfreda Kalniņa personā, viņa gars tomēŗ vēl ilgi darbosies mūsu vidū.

Nav mums citas mantas kā garīgās, tamdēļ no sirds pateicāties savam I. goda biedriŗm Alfredam Kalniņam par doto un novēlam izturību sveŗumā.

Latv. Univ. Stud.-dzied. b.-ba „D z i e s m u v a r ā”.

E. Zāŗites „Bistamais vecums” Nacionalā teatri.

Smalkā un inteliŗentā dāma E. Zāŗite, kas neilgā laikā ir iekāŗojusi lasītāju uzmanību ar tulkojumiem un liriskām dzejīņām, bij tā sauc. „dramatiskam vakaram” sagādājuŗi 4 cel. komediju. — Vieglos tonos autore rāda mūsu sabiedrības pavīŗšo aizraušanos no iekāŗēm un dzīvoŗšanu vienam acumirklim. Luga ir pietiek. sceniska, valoda atjautīga, bet vēlama vēl lielāka koncentrācija un idej. vienība. —

„Bistamo vecumu” dzīvos tempos izvadīja rež. A. Mierlauks. — Galvenās lomās Nac. teatŗa komikas zieds L. Špilberģe (Lilita), tad K. Lagzdiņš (gleznotājs), R. Kalniņš (rakstnieks), E. Jēkabsons. — Bez tam labā mināmi J. Lejiņš, O. Lejaskalne, A. Jēkabsons u. c.

Lugu var noskatīties ar interesi. Edg. Vollesa „Kuŗš ir vilkātis” pirmo reizi gāja treŗdien. Reŗ. — J. Zariņš, dekorat. — Arturs Cimermanis. Telotājos — R. Kalniņš, J. Ģermanis, V. Švarcs, K. Lagzdiņš, A. Amtm. Briedīŗis, P. Baltābole, M. Riekstiņa, J. Šāberts, R. Parņickis u. c.

Dailes teatri.

Ceturtdien, 27. okt. pirmo reizi Verona un Oena austrumnieku luga „Misters Vū”, titullomā Teod. Lācis; piektd., 28. okt. „Sarkanās dziruŗavas”, sestd., 29. okt. „Misters Vū”, svētd., 30. okt. dienā „Mila stiprāka par nāvi”, vakarā — „Misters Vū”.

Jāŗ. Stabulnieks.

„Čiku” kalēji.

Beidzamā laikā akadēm.-sabiedr. dzīvē parādījuŗies komitēŗi, kas mēģina pakāŗ darināt jau esoŗiem labiem paraugiem, bet neprazdami to veikt, nepadara nekā, un viņu darba beigās atskan tikai „čik!” Šie jaunekliŗie „pasaules pāŗveidotāji” domā, ka pāŗieŗu ir sevi jāizreklamē, jāslavē,

jāreprezentējas, un ar to būs gūŗa sabiedrības uzticība, kredīti viņiem atvēŗti un viņu lieta plauks. Tad viņi strādās un veiks milzīgus darbus! Viņi aizmirst, ka tikai ilgs, neatlaidīgs darbs, bez skaļām reklamām, izceŗ kā organizāciju, tā arī personību un dāvā tiem sabiedrības simpatijas. Tā tad viņiem vajadzēja sākt no otra gala, strādāt un strādāt un izcelties ar savu darbu rezultātiem.

Nedaudz cilvēkiem „organizāciju” nodibināt un reģistrēŗt apgabaltiesā ir vienkāŗša lieta, bet tiem pašiem nedaudzājiem — kongresu rīkot, braukt ar „specialvilcienu” uz Siguldu, „ierosināt preses fakultātes dibināšanu pie augstskolas” un „paŗiem” lustēties ballē ar garu, gaŗu nosaukumu — nē, tas nemaz nav tik viegli. Jo sabiedrība vis tik viegli nepadodas dažādiem skaļiem klieŗzieniem, aiz kuŗiem nestāŗ nopietni nodomi. Kādi ir šās „preses” organ. istie nolūki — par to labāŗ ciest kļuŗu. —

„Čiku” iztaisīja arī kāds akad. nedēŗas laikraksts, kuŗa muŗa ilgums arī bija viena nedēŗja. Šās avīzes izdevēji nav zinājuŗi, kas viņiem būtu sakāms mūsu akadēm. saimei, kāpēc arī tā bija bez jebkādas platformas un sejas. Tāpat viņi nav zinājuŗi kādus līdzekļus prasa laikraksta izdoŗana. Akad. laikraksta izdoŗana prasa ne tikai idejas, par ko stāvēŗt un ko sludināt, bet arī noorganizēŗtu materiālo pusi. —

Sādi „triku - lēŗieni”, bez nopietnas un pamatīgas iepriekŗējas organizācijas tikai kompromitē daŗu labu lietu, ka arī māca novēŗtēt nejaušo, laikmetiskās vieglprāŗtības vadīto „darboņu” pavīŗību un nenosvēŗtību. Strādāŗiet un mācāties kalt, lai jums neiznāktu tikai — „čik!” —

Alfrēdo de Retorte.

Akademiskā dzīve ārzemēs.

Akademiskās jaunatnes militārā izglītība.

III.

Padomju Krievija.

Lai gan Padomju Krievijas saimnieciskās iekārtas pamatos likti savādāki elementi, kā citur, kuŗi tad arī izsauc zināmas atšķirības un novirzienus, tad tomēr jāsaka, ka vienā ziņā apstākļi ir gluži analogi tagadējo kapitalistisko valšņu apstākļiem, un tieši lietās, kas attiecas uz militarismu.

Armija te kā tur tiek izkopta un viņai piešķirta tā pati pozitīvā svarīgā nozīme. Aizsardzības uzturēšana un stiprināšana ir arī Padomju Krievijā viena no svarīgākām pamata tēzēm valsts politikā. — Vesturiski, ka jau cariskajā Krievijā revolūcijas domas garīgie atbalstītāji bija akademiķi un studenti. Šo domu realizāciju panāca ar revolūciju. Organizējās t. s. „sarkanā gvarde”, kuŗas kodols sastāvēja no akadēmiskās jaunatnes. Padomju Krievijas sistēmas stabilizācijas laikā viņa attīstās par veselu armiju, t. s. „sarkano armiju”.

— Tagad liela nozīme, milit. propogandas ziņā, komunistiskās jaunatnes savienībai, kuŗa ikgadus sūta zināmā skaitā savus locekļus militārās akadēmijās, lai sagatavotu nākošos „sarkanos komandierus”. — Mititārā izglītība sadalīta tagad 3 galvenos periodos: a) skolas, b) komunistisko organizāciju un c) periods no 19. dzīvības gada līdz iestāšanās militārā dienestā resp. teritoriāli sadalīta milicijā. Arī te mērķis, kā citur, piem. V.-Eiropā, iepriekšēja sagatavošana kara dienestam.

Beidzamais periods sakrīt ar studiju gadiem, tāpēc arī Padomju Krievijā rūpējas par militarisma iespēšanu augstskolas, ieceļot katrā augst. mācības iestādē no kara komisariāta deleģētu militāro vadītāju un attiecīgus instruktorus — skolotājus. Militāro izglītību iziet pēc noteikta mācības plāna, kuŗš aptver 4 māc. gadus ar 200 mācības stundām (Francijā 240 māc. stundas 2 gados!). Šini periodā jāpiesavinās viss teoretiskais kurss kara zinātnē. 2 reizes jāpiedalās apmācības nometnē, kuŗas ilgst ap pus mēnesi. Atstājot augstskolu, jātura pārbaudījums arī militārās zinātnēs. Obligatoriķais kara dienests sakarā ar to studentiem reducējas uz 6 mēnešiem (sauszemes kara spēkā) un 1 gadu flotē. Pēc nokalpotiem 3 pirmiem mēnešiem viņi tiek paaugstināti par „jaunākiem komandieriem”.

Lielu vērtību piegriež milit. apmā-

cībai tehniskās augstskolās. Jāatzīmē, ka militāro audzināšanu organizē neviens kara komisars, bet arī izglītības kopā ar satiksmes un citiem resoriem. Interesanti atzīmēt, ka Padomijā visi līdzekļi tiek izmantoti valsts aizsardzībai: tā piemēram arī fiziski kara dienestam nederīgi ir saistīti ar zin. apmācībām dažādās bruņošanas pārvaldēs — t. s. osso-aviachiim'os. Blakus milit. izglītībai vēl, pēdējā laikā it sevišķi, akad. jaunatnes mācību sarakstu kuplīna propogandas mācība un kā atsevišķs māc. priekšmets ieviesta t. s. „diversija”, t. i. mācība par politiskā pretinieka iekšējās iekārtās sajaukšanu.

Art. Osis.

Vācija.

Danciga. Tehnisko Augstskolu Dancigā apmeklēja 1927. g. vasaras semestri studenti un brīvklaustīji sek. sadalījumā:

Vīspārējo zinātņu fakult.	
Matem. un fizikas nodalā	22 stud. 2 brīvkl.
Ķīmijas	129 5
Būvniec. fak.	
Arhitektūras nodalā	121 4
Būvzinātnes	219 4
Mašīnbūvniec.	470 9
Elektrotechn.	297 5
Kuģu un gaiskuģu techn. nodalā	151

1409 stud. 29 brīvkl.

Studentu organizācijas.

Studentu-inženieru b-ba nodibinājās 1925. g. decembrī ar slēgtu studentu organizācijas raksturu. Līdz tam kā atklāta organizācija fakultātē jau darbojās Studentu-inženieru pulciņš. Tiešais fakultātes darbs jau prasa gandrīz visu studējošo laiku. Ja nu ņem vērā, ka pulciņa biedrs savu sabiedrisko darbu atdod slēgtai organizācijai, tad saprotams, ka pulciņš nekādu darbību uzrādīt nevarēja un izvērtās par fakultātes studējošo biblioteku. Atzīstot, ka inženieriem arī nākotnē aizvien nāksies sadurties un kopīgi atrisināt sava aroda jautājumus, nodibinājās Studentu-inženieru b-ba, sprauzot par mērķi fakultātes studējošo apvienošanu. B-ba cer pasargāt nākošos inženierus no saskaldīšanās dažādās organizācijās, liekot apvienības pamatā aroda lielo un atbildīgo darbu. Meklējot sakarus ar inženieru praktisko darbību jau studiju gados jāmācās saistīt teoriju ar viņas pielietošanu darbā. Darbā izgājušam inženieram darba paņēmieni atkal jāizlabo un jāpapildina ar inženierzinātņu pētījumiem un atradumiem. Teikto b-ba domā veicināt nodibinot sakarus ar fakultātes mācības spēkiem un praksē strādājošiem inženieriem. Dzīve un

studiju gaita uzstāda daudz tādu jautājumu, kuŗus atsevišķam studentam bieži grūti atrisināt, bet dažādiem uzskatiem organizācijā sastopoties, tie viegli rod atrisinājumu. B-ba grib arī moraliski audzināt savus biedrus, izkopjot viņos sava darbu pienākuma un atbildības apziņu, aroda etiku.

Līdzšinējais laika b-bai ir aizgājis tiešā b-bas kodola noorganizēšanā. B-ba pašlaik 32 biedri — visi veicāko kursu studenti. Pāris biedru beigusi fakultāti. B-ba cenšas biedrus neatraucēt to nevajadzīgi no fakultātes darba. Notiek regulāras sapulces, kuŗās lasa referātus un pārspriež tekošos b-bas un studiju, kā arī prakses jautājumus. Bez tam b-ba ir sarīkojusi vairākas slēgtas ekskursijas uz būvēm, kur b-bas biedri strādā kā praktikanti. Prakses piedzīvojumi ir viens no biežākiem referātu temātiem. Tāpat b-ba lūko palīdzēt savu biedru sudijātņ — apmainoties grāmatām, abonējot tehniskos žurnālus u. t. t.

Ar šo gadu b-bai ir ērtas telpas un viņa uzņem jaunus biedrus — kandidātus.

R. U-s.

L. U. stud. atturības biedrības jaunā valde konstruējusies sekošā sastāvā: priekšnieks — Arvēds Prāms, pr. biedrs — K. Kampe, sekretārs — A. Skoste, sekr. biedrs — R. Ķirsons, kasieris — A. Eglītis, biedru zinātājs — M. Strēlniece un mantzīne A. Pole.

Sakaru uzturēšanai ar „Certbas pulciņiem” un propogandai pazīstamais atturības darbinieks J. Dāvis ziedojs bez jau zināmiem Ls 10000, īpaši Ls 500 —. Biedru sanāksšanas vakari ceturtdienās un piektdienās no plkst. 20. —

Svētdien, 30. okt., plkst. 8. vak., Torņa ielā 4. (ieeja no Jēkaba ielas) L. U. S. A. B. biedru vakars ar referātiem un plašām pārrunām.

Sports.

L. U. Akad. Sp. B-bas dzīve.

Kaut arī pavēlu, biebrībā sākusies rosīga darbība. Tā kā biedrībai pašai nav sportam piemērotu telpu, tad rudenos arvienu paiet laiks tās izkaulējot un noorganizējot dažādās sekcijas un vingrotāju grupas. Tāpēc sekcijas, kuŗām nav uzņēmīgu darbinieku nokavējas. Darbu stipri atvieglina universitātes piešķirtās telpas Baznīcas ielā 5, kur tiek noturētas apspriedes un notiek galda tenisa spēles. Telpās katru vakaru dežurē kāds no biedriem. Šogad dzīva piedalīšanās studēšu plastikas sekcijā. Tenisa un ping-pong sekcija jau paspējusi sarīkot vienu turnīru, kuŗā uzvarēja Mataitis, atstājot otrā vietā Vegeri. Drīzumā sāksies vingrošana

virsl. A. Lukstiņa kga vadībā Konservatorijas zālē. Turpat notiks arī paukošana-Pašlaik tiek dibināta šaha sekcija. Svētd. 30. okt. plkst. 13. notiks J. Mataitisa simultanspēle. Pēc tās sekcijas galīga noorganizēšanās.

Biedrības meistarsacīkstēs vieglatlētikā, ievērojot auksto laiku, uzrādīti diezgan labi sasniegumi. Atsevišķās disciplīnās labākos rezultātus sasnieguši: 60. m. skrējienā Riemers un Nusbergs, 7,4 sek., 100 m. — Nusbergs 11,8 s., 200 m. — Nusbergs 24,8 s., 400 m. — Birkmanis 61 s., 800 m. — Karlsbergs 2 m. 17,5 s., 1500 m. — Riekstiņš 4 m. 48,8 s., stundas srējiēnā — Tūblis 15,185 klm., augstlēkšanā iekšrienoities — Karlsbergs 1,67 m., tāllekšanā ieskr.—Riemers 5,90 m., trissoļlēkšana —Muzis 12,18 m., diska mešanā Muzis 38,74 m., šķēpa sviešanā—Riemers 44,84 m., lodes grūšanā Muzis 11,83 m.

Vientģi sacīkšu organizācija varēja būt labāka. Tāds kuriozs gadījums, kad sacīkšu vadītājs, galvenais tiesnesis un dalībnieks apvienoti vienā personā, cerams turpmāk vaiŗ nenāks priekšā.

L. U. Akad. Sp. B-bas pilna biedru sapulce atlikta uz 6. nov. š. g. Tenis un ping-pong sekcijas sapulce 30. okt. plkst. 13. Baznīcas ielā 5. Pēc sapulces sāksies otrais internsis ping-pong turnīrs. Univer. meistarsacīkstes atliktas uz nenoteiktu laiku.

A. N.

God. studējošo ievērībai.

Nakamā mēnesī sāks iznākt Latviešu Konversācijas Vārdnīca (A. Gulbja izdevumā), kuŗa nepieciešama arī katram studentam un skolniekam.

Latviešu Konversācijas vārdnīca būs viena no vislētākām latviešu grāmatām un katra grāmata, 10 drukas loksnes bieža, 320 l. p. sīkā drukā, maksās Ls 1,50, bet iepriekšp rakstoties tikai Ls 1.—. Pavisam iznāks 24 grāmatas, kuŗās apskatīti ap 60,000 atsevišķi vārdi un jēdzieni. Lai visiem būtu iespēja iegādāties šo vērtīgo darbu par lētāku cenu, Studentu Padomes Grāmatnīca noorganizējusi iepriekšēju parakstīšanos savā veikalā. Parakstīšanos pieņems līdz š. g. 30. oktobrim.

L. U. Studentu padomes grāmatnīca, Rīgā, Kr. Barona ielā № 2 a.

Redakcijai piesūtīti žurnāli.

- Jaunības Tekas № 10;
- Izglītības Ministrijas mēnešraksts № 9.
- Mazās Jaunības Tekas № 10;
- Dzelzceļnieks № 20.
- Kopdarbība № 10.

Ed. Tūbeļa raksts „Studenta pretalkohola kustība ārzemēs un Latvijā” turpināsies nāk. nrā.

Nāk. „Studenta” nrs būs plašināts un iznāks 10. novembrī.

Atbildīgais redaktors: A. Biezals. Redaktors: „Studenta” koleģija. Izdevējs:

L. U. studentu vienotņu „VIENKOPA”

ORATORICUMĀ

(runas mākslas skola, — bij. Oratoru institutā)

macības tikko sākušās.

Oratoricumā ņem dalību sekoši māc. spēki — zv. adv. J. ŠMITS — runu analīze un izbūve un prakt. vingr. vad., kino rež., māksl. O. RUNIČS — mimikas un žestu stud., not. J. KREICBERGS — retorika, rež. māksl. KR. LINDE — cīpa, izrunas skaidr., balss intonācija un gradācija, L. U. doc. A. UGRUMOVŠ — prokuroru un aizstāvju runas, rež. DM. ARBENJŠ — prakt. vingr., taktisk. JĀNIS GRĪNS — ats. lekc. latvju valodas prakt. stila mācība, Nac. teātra akt., māksl. RODRIGO KALNIŅŠ — prakt. vingr. un ats. lekc. par runas ārējiem līdz., kā arī pazīstamu sab. darb. un māc spēku ats. lekc.: retorikas vēsturē, domāšanas psiholoģijā, atmiņas stiprināšanā, par sab. darbību un prakt. parlament. zināš., loģikā, stenografijā, etikā, estetikā, iespaidu mācība, prakt. žurnālistikā un c. Praktiskā darbā Oratoricumā apmeklētāji piedalās ar runām, referātiem

un debatēm par dažād. sabiedr., zinātn. un spec. jautājumiem. Oratoricumā māc. programma cenšas piemēroties jaunu juristu, skolotāju, teologu un ikv. sab. darbinieka prakt. vajadzībām, novēršot viņu traucējošos runas defektus un mācot vārda ekonomisku un pārliecināšu lietošanu: isi un skaidri izteikt savas domas privāti un publiski. Oratoricumā mērķis ir arī censties atmodināt kadreizējo antiķās pasaules lielo retorikas mākslu un sekot mūsu demokr. laikmeta jātāmān prasībām. Izkopta runa ir spēks, vērtība un daļiņums.

Kurss divgadīgs. Mācības notiek vakaros: otrd. no plkst. 7—1/210, trešd. 6—9 un sestd. no 6—8. Oratoricumā apmeklētāji var pieteikties ikd. O. birojā BRIVĪBAS IELĀ 40, DZ. 3 no 5—7 vak.

Oratoricumā vadītājs: J. Štelmachers.

Visi studējošie tagad dzer vienģi E. MEŽĪTA KAKAO

Visaugstākā labuma „Sauldota” un Pirmā labuma „Bauda”

Sava labuma, patīkamā aromata un garšas ziņā nepārspētas. Ceturtā Jelgavas izstādē piešķirta visaugstākā godalģa Goda Krusts.

Kafejas un kakao fabrika — RĪGĀ E. MEŽITS.

Dabūjamās katrā solidā veikalā.

Radio aparāti un viņu piederumi vislielākā izvēlē

J. Perl & F. Marientfeldt

M. Kēniņa ielā 17 Marijas ielā 28

Ātra apavu izlabošana, kā arī ja un pagatavošana par cenām zem katras konkurences. Ģaranteju god. pasūtītājiem par pirmklasīgu materiālu un īzturīgu, glītu darbu. Steidzīgu darbu pagatavo uz vietas, pasūt. uzgaidot. Laipna apkalpošana.

Amata meistars Ed. Eglītis, Rīgā, M. Zirģu ielā № 3.

Rasetnes, orig. RICHTER un c. labr.

Logaritm. lineģali sist. „RIETZ” u. „ELEKTRO”

Zīmģ. papīrs „Schöllerhammer” un visi citi zīmģšanas piederumi.

AUGSTSKOLAS AUDZĒKŅIEM — RABATS.

Holländer un Friedländer

dib. 1903. g. Vaļņu ielā 31. dib. 1903. g.

Visi studģjoģie, kas gģrb sabiedrģbas aģis iegģt izcilus stāvokģli pasģta sev uzvalkus, kostģmus, mģtģlus, frakas, smokģngus no vietģģģm un angģģu drģnģm. Lielģ izvēģ kreptģģģi, ņģvjģts, marenģ rudens un ziemas sesģonģ, pagģtavo arī no pienestģm drģnģm.

Jannģkie fasonģ, darbs zolģds, cenas mģrenģs pie drģbnģekģm K. MIEZIS un K. STRĒMS (Maskavas amt. meistari)

Rģģģ, Karģģines ielģ № 5/5 Tģģģ. 4-3-0-0